

Onderzoek vitaal proces afvalwater en Wwke

Vitaal beoordeling proces afvalwater

Bureau PWC is in opdracht van het Ministerie van IenW in het najaar 2024 gestart met de vitaal beoordeling van het proces afvalwater. Dat gebeurt eens in de 4-5 jaren op basis van een notitie van het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Het doel is om de veiligheid te waarborgen van vitale processen. Een overzicht van vitale (nuts)sectoren staat op de website van de NCTV: nctv.nl/onderwerpen/vitale-infrastructuur/overzicht-vitale-processen. Voorbeelden zijn Keren en beheren waterkwantiteit, Energie en Drinkwater.

Tot nu toe is het proces afvalwater in vorige beoordelingsronden niet als vitaal aangemerkt. Eind 2024 is dus een hernieuwd onderzoek gestart. Er is een criterium bijgekomen in de beoordeling; naast de financiële schade en het aantal slachtoffers na een calamiteit is dat de ecologische schade. In meerdere workshops worden de mogelijke gevolgen van een calamiteit verkend. Deelnemers hieraan zijn medewerkers van de Unie, Waternet (waterschap Amstel, Gooi en Vecht), waterschap Rijn en IJssel en het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Daarnaast nemen medewerkers van RIONED en enkele gemeenten aan de workshops deel. Het onderzoek loopt nu nog zodat over de uitkomst geen uitspraken gedaan kunnen worden.

CER-Wwke

De Europese Critical Entities Resilience (CER) richtlijn van december 2022 geldt sinds 17 oktober 2024. Deze richtlijn had op die datum omgezet moeten zijn in nationale wetgeving. Dit heeft echter vertraging opgelopen waardoor de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten medio 2025 in werking zal treden. Het proces afvalwater wordt in de richtlijn en het wetsvoorstel expliciet genoemd als kritiek. Daarvoor staan de waterschappen en de gemeenten aan de lat om maatregelen te nemen. In een brochure van de NCTV wordt toegelicht welke dat kunnen zijn. Het gaat om risicobeoordeling, zorgplicht en meldplicht (aan toezichthouder ILT).

In de vergadering van de Vereniging van Zuiveringsbeheerders (VvZB) van september 2024 is een en ander toegelicht. De VvZB wordt door de Unie op de hoogte gehouden en waar nodig betrokken. De gevolgen van de CER-Wwke zullen ook worden meegenomen in de vitaal beoordeling afvalwater. Op welke manier is nog niet bekend. Waarschijnlijk wordt dat pas duidelijk, indien het proces afvalwater als vitaal wordt aangemerkt.

Tegelijkertijd met de CER-richtlijn is de nieuwe Europese richtlijn Netwerk- en Informatiesystemen (NIS2) vastgesteld. Dit heeft geleid tot een voorstel voor de Cyberbeveiligingswet (Cbw). Het onderwerp veiligheid (algemeen, waaronder NIS2 en CER) wordt voor de waterschappen behandeld in de Werkgroep BDD en de Commissie BDF. Er is samenhang tussen de richtlijnen, die meestal tegelijkertijd behandeld worden. Zie ook de WBDD-mededelingen 24.62 van augustus 2024 en 24.87 van oktober 2024. Waaronder de Unie-reactie op de consultatie van beide wetsvoorstellen.

Er is samenhang en ook weer niet. De CER-richtlijn ziet op bescherming van organisaties tegen fysieke dreigingen, zoals de gevolgen van (terroristische) misdrijven, sabotage en natuurrampen. De NIS2-richtlijn ziet op digitale (cyber) risico's voor netwerk- en informatiesystemen, zoals het internet en het betalingsverkeer.

Themagroep Fysieke en digitale veiligheid

Er is een Themagroep Fysieke en digitale veiligheid gestart. Daarin kan de afstemming met waterschappen plaatsvinden. En kunnen we de kennis delen zonder werk dubbel te doen. Voor beide wetten willen we de gevolgen/impact inschatten. Zo hebben we te maken met verschillende begrippen: vitaal (van het keren en beheren waterkwantiteit, de beoordeling van het proces afvalwater), kritiek (in de Wwke) en essentieel (in de Cbw). Voor de implementatie is praktijkervaring van belang. Verder worden stukken voorgelegd om tot betere teksten te komen. Bovendien is de informatie nodig in het lobbytraject door de Unie. En zullen we kijken naar de andere verbanden in het landelijk en regionaal overleg. Tenslotte zijn er verschillende instrumenten denkbaar, zoals ledenbrieven, handreikingen, nieuwsbrieven, onderzoeken, We gaan uit van een interdisciplinaire samenstelling. Dat hebben we nodig voor de acties en producten van de Themagroep. De Themagroep is op zoek naar een voorzitter die afkomstig is van een waterschap.

Het Ministerie van IenW verzoekt om een contactpersoon (verbindingsfunctionaris) per waterschap aan te wijzen. Dit is vereist volgens de Wwke. De vakminister is overigens verplicht de sector te ondersteunen. Verder zal het ministerie (bron: Ministerie van IenW) binnenkort starten met een programma om de vitale aanbieders te informeren over de dreigingen in Europa en hen te vragen zo weerbaar mogelijk te worden. Hier kunnen we slim gebruik maken van de 11 bedreigingsscenario's die vorig jaar zijn vastgesteld door het UO Informatieveiligheid en privacy van het Waterschapshuis. Die scenario's zijn voor de watersector opgesteld en kunnen door de waterschappen gebruikt worden als onderdeel van hun risicomanagement om de juiste passende informatieveiligheid en privacy maatregelen te nemen. Vanwege de gevoeligheid van de informatie mag dat niet zomaar worden gedeeld.